

Onno en Fred houden De Pijp schoon met geld uit eigen zak: ‘De gemeente werkt ons tegen’

Onno van der Vlerk (links) en Fred Smit, initiatiefnemers van buurtschoonmaakploeg De Schone Pijp.BEELD IVO VAN DER BENT

Drukke, torenhoge prijzen, verruwing: klagen over Amsterdam is makkelijk. Maar wie onderneemt actie voor een betere stad? Fred Smit en Onno van der Vlerk bijvoorbeeld die met prikkers in de hand De Pijp een beetje schoon proberen te houden. Aflevering 5 van een zomerserie over Amsterdammers die voor hun buurt strijden.

Raounak Khaddari 20 augustus 2022, 03:00

Condooms uit de bosjes gooien ze in hun meegenomen vuilniszak, koelkasten in het park tillen ze in hun bakfiets, vastgeroeste fietsslotsen slijpen ze los met hun slijptol en versleten bankjes in het Sarphatipark voorzien ze op eigen

initiatief van een lik verf. Vuil verbindt, is het motto van Fred Smit (72) en Onno van der Vlerk (67) die samen De Schone Pijp besturen. Elke laatste zaterdag van de maand gaan ze met buurtbewoners de wijk in om steeds weer een ander deel van de buurt schoon te maken.

De twee buurtbewoners zagen van dichtbij hoe hun wijk beetje bij beetje verloederde. Vuil naast de containers, voedselverpakkingen op straat, een grote horecadichtheid met alle gevolgen van dien, Airbnb-verhuurders die vuilniszakken lukraak op straat zetten en expats. “Dat zijn fantastische mensen,” zegt Smit, “maar ik zeg altijd: die eten mee, maar koken niet. Daarmee bedoel ik dat ze doorgaans weinig binding hebben met de buurt. Niet allemaal, hè, maar het valt ons op.”

“Ik weet nog dat ik eens een doos die naast de container stond oppakte en aan de buurman van wie de doos was vroeg of hij zijn karton in het vervolg wilde opruimen. Zijn weerwoord: ‘Ben jij van de politie dan?’ Nee, ik ben je buurman. Wij wonen hier samen.”

Gebroken ramen

Als er niet snel wordt ingegrepen bij vuilnis op straat, voltrekt zich het zogenoemde gebroken-rameneffect, een wetenschappelijke theorie die stelt dat een vervuilde omgeving nog meer vuil aantrekt. Daarom trekken Van der Vlerk en Smit er elke laatste zaterdag van de maand op uit om schoon te maken. Ze proberen ook andere buurtbewoners bij hun initiatief te betrekken. “Via via vragen we anderen om ook mee te helpen, we hebben een actieve appgroep met zestig mensen, waarvan twintig zeer actieve buurtbewoners. En via Wijkcentrum De Pijp weten mensen ons ook te vinden.”

De buurtschoonmaakploeg gaat opvallend te werk: gekleed in witte hesjes, met petten en vlaggen en voorzien van prikkers en bakfietsen met logo trekken ze door straten op zoek naar afval. Al hoeft zoeken niet echt. “Er ligt genoeg,” zegt Van der Vlerk.

Ook kettingsloten die kennelijk ongebruikt ergens aan vastgeketend zitten, moeten eraan geloven. Als ze er zeker van zijn dat het slot lang niet is gebruikt, pakken ze hun slijptol erbij en wordt het slot losgemaakt. Verkeerd geparkeerde fietsen worden gemarkeerd met een sticker die de gebruiker vriendelijk verzoekt het rijwiel te verplaatsen. Kartonnen dozen en ander vuil dat naast containers ligt, gooien ze ín de containers. Smit: “En als die vol zitten lopen we een paar honderd meter verder om het in een andere container te storten. We proberen mensen ervan bewust te maken dat we ze helpen.”

Recordaantal boetes

Als het adres nog op een verkeerd bij een container geplaatste kartonnen doos zit, gooien ze een kaart bij de ‘dader’ in de brievenbus. Met dat kaartje wordt de vermoedelijke bron van het karton erop gewezen dat de opruimploeg niet alleen zijn of haar troep heeft opgeruimd, maar hem of haar ook een forse boete heeft bespaard.

Het schoonhouden van de stad is geen nieuw probleem in de gemeente Amsterdam. Met ruim twintigduizend opgelegde afvalboetes à 95 euro in minder dan een jaar tijd hadden handhavingsmedewerkers vorig jaar waarschijnlijk een record te pakken. Toenmalig wethouder Laurens Ivens (Afval) was bezig met een afvaloffensief in een poging de stad schoner te krijgen. Iets wat volgens de initiatiefnemers van De Schone Pijp de gemeente niet lukt. Inmiddels is het boetebedrag voor particulieren verhoogd naar minimaal honderd euro per overtreding.

“Daar gaat het helemaal niet om,” zegt een gepassioneerde Smit als hij praat over De Schone Pijp. “We willen niet straffen, we willen samen een schone buurt in stand houden.”

Hij verheft af en toe zijn stem als hij de onnodige hindernissen opsomt waar hij en zijn compagnon mee te maken krijgen. Het initiatief begon ooit in samenwerking met de gemeente. “We hadden een contactpersoon bij het stadsdeel zitten. De lijntjes waren kort. Onno en ik waren de oren en de ogen

van de buurt en als we iets nodig hadden, dan wisten we waar we moesten zijn.”

De centralisatie van de gemeentelijke taken heeft het moeilijker gemaakt, zeggen de mannen. “Vroeger werd de stadsdeelvoorzitter gekozen, nu wordt er eentje gedropt. Vroeger had je regelgeving voor het stadsdeel, nu heb je voor vrijwel geheel Amsterdam dezelfde regels. Maar een wijk als De Pijp heeft heel wat anders nodig om schoon te blijven dan bijvoorbeeld Buitenveldert of Oud-Zuid.”

Geschoffeerd

Nu is het voor een initiatief als De Schone Pijp knap lastig om subsidie te krijgen. Ze zijn nog aan het bijkomen van een afgewezen subsidieaanvraag. “Ze schofferen je bij het leven,” zegt Smit.

Van der Vlerk: “Je mag gerust opschrijven dat we boos zijn.”

De mannen willen graag een ‘goed’ contactpersoon om hun ervaringen uit de praktijk mee te delen en om het afvalprobleem samen mee op te lossen. “We hebben niet veel nodig: zestigduizend euro per jaar maar. Daar hebben we genoeg aan, de mensen die mee de straat op gaan blijven vrijwilligers. Van dat geld kunnen we ons secretariaat betalen en een coördinator aanstellen. Af en toe een kop koffie drinken of een drankje na een schoonmaakactie en materiaal betalen. Nu betalen we dat uit eigen zak.”

“We maken een zaterdag schoon. Vrijwillig en met plezier, dat wil ik benadrukken. We houden van De Pijp. Maar nu leggen we er geld op toe. De gemeente mag allemaal **peperdure externe adviseurs** hebben, maar een zakcentje voor een schone wijk kan er niet af. Dat kán toch niet?”

Toch blijven de mannen positief. “We zijn de leukste club van De Pijp,” zegt Smit.

Het tweetal dat wat wilde doen aan de buurt durft zich behalve compagnons inmiddels ook vrienden te noemen. “We gaan samen naar concerten, houden filmavonden en drinken een goede borrel,” zegt Van der Vlerk. “Vuil verbindt,” voegt Smit eraan toe..

Boete bespaard

De opruimploeg van De Schone Pijp gooit bij mensen die de vermoede herkomst zijn van verkeerd geplaatst karton een kaartje in de brievenbus. De tekst op dat kaartje luidt als volgt: ‘Beste,
In de afgelopen week trof ik een lege doos met jouw adres aan bij de container. Conclusie: Je hebt – moedwillig? – de doos NIET klein gemaakt en NIET in de juiste container gestopt. Daarmee heb je bijgedragen aan de rotzooi op straat. De boete die daarvoor staat is 95 euro. Die heb ik je bespaard door zelf de doos op te ruimen. Wil je – als tegenprestatie – in het vervolg zelf je eigen dozen in de papiercontainer stoppen? De Pijp is een fijne buurt. Help je mee dit zo te houden? Dank!’